Kleuren maken de Piet

BASISPLAN vakgerichte doelen

titel	Kleuren maken de Piet
groep	3 - 4
onderwerp	Sinterklaas, Zwarte Piet, warm, koud
vlak/ruimtelijk	vlak
beeldaspect	kleur en vorm
materiaal/techniek	oliepastel en ecoline
type les	voorstelling
vakgebied	bewegingsonderwijs, drama

Opdracht
De beeldende probleemstelling

Tekenen en kleuren van koele of warme Piet met oliepastel in een acrobatische houding. Door het overschilderen met ecoline in de contrasterende kleur steekt Piet mooi af tegen de achtergrond.

Betekenis

Pieten zijn boeiende figuren maar hebben altijd wat te zeuren. Als Sinterklaas het raam van het paleis openzet, vindt de helft het te koud. Doet hij het dicht, dan vindt de rest het te heet. Hij besluit twee groepen te maken van de Zeurpieten: de Warme Pieten en de Koele Pieten. De Warme Pieten mogen het werk op de koude daken opknappen, de Koele Pieten doen de verwarmde flats en rijtjeswoningen zonder schoorsteen.
Zo leren kinderen associëren met begrippen rond Sinterklaas en kleurbetekenis.

Vorm

Aan de kleren kun je zien om welke piet het gaat: warm of koel gekleurde Pieten. De kinderen gebruiken warme of koele kleuren bij het tekenen en kleuren van hun Piet.
Pieten doen nooit gewoon, ze nemen de gekste houdingen aan (vorm). De kinderen leren ander houdingen weergeven, afwijkend van de gewone staande houding.
De contrasterende kleur van omgeving laat zien waar ze zich het meest op hun gemak voelen. Dan zie je ze ook het beste.

Materiaal

De kinderen doen ervaring op met oliepastel op A3 of A4 tekenpapier (200 grs). Ze gebruiken een krant als onderlegger, dikke lyonse kwast, ecoline in koele en warme kleuren.

Beschouwing

Om te leren welke houding Pieten kunnen aannemen heb je afbeeldingen nodig. Platen van turners en acrobaten laten mensen in allerlei houdingen zien. Welke houding past goed bij een Piet?
Door te kijken naar platen van Pieten leren de kinderen de kenmerken van Pietenkleding: pofbroeken en mouwen, strepen, ruime muts of baret, een prachtige pluim, de witte kraag, de glanzende cape etc.
Met voorbeelden van kleuren wordt de kinderen het verschil tussen warm en koel duidelijk gemaakt.

Werkwijze

De kinderen leren een houding op te bouwen door het licht schetsen van een draadfiguur. Gebruik daarvoor een lichte

© www.beeldendonderwijs.nl
Auteur: Jos van Onna
23-11-2007

	kleur oliepastel want je kunt niet gummen! Daarna wordt de contour voorlopig aangekleed en aangepast tot een bevredigend resultaat is ontstaan. Verder is er aandacht voor stevig arceren en mengen van keuren. Tot slot leren ze ruim te overschilderen met ecoline in één kleur. (zie bevokaart)
Onderzoek	Kinderen leren experimenteren en variëren in de houding van de Pieten. Daarna gaat de aandacht uit naar combinaties van warme of koele kleuren, zowel licht als donker. Het een en ander komt het mooist tot zijn recht als inderdaad gebruik wordt gemaakt van strepen en andere grote patronen.

LES/ PROCESFASEN een korte handleiding

Organisatie	Klaarzetten voor tafelgroepjes: Oliepastel, A3 of 4 getint tekenpapier (1880 grs), krant als onderlegger. Dikke lyonse kwast, ecoline in koele en warme kleuren worden klaargezet in de buurt van de kraan, kinderen kunnen daar ook hun schort (plastic zak) voordoen. Het beschouwingsmateriaal hangt op het bord. De kinderen verdelen vooraf de krijtjes in warme en koele kleuren maar mogen ook van elkaar lenen.
Oriëntatiefase	
Introduceren	Begin met een verhaal over hoe de Sint het probleem van de Zeurpieten oploste: Pieten zijn boeiende figuren maar hebben altijd wat te zeuren. Als Sinterklaas het raam van het paleis openzet vindt de helft het te koud, doet-ie het dicht, dan vindt de rest het te heet. Hij besluit twee groepen te maken van de Zeurpieten: de Warme Pieten en de Koele Pieten. De Warme Pieten mogen het werk op de koude daken opknappen, de Koele Pieten doen de verwarmde flats en rijtjeswoningen zonder schoorsteen.
Informeren	Veel Pieten zijn eigenlijk ook acrobaat. Vraag de kinderen wie een kunstje zou kunnen voordoen (handstand?) Platen van turners en acrobaten laten mensen in allerlei houdingen zien. Welke houding past goed bij een Piet? Platen van Pieten tonen de kenmerken van Pietenkleding als pofbroeken en mouwen, strepen, muts, pluim, kraag, cape etc. die onderdelen worden bekeken en benoemd naar hun karakter. Met voorbeelden van kleuren wordt kort het verschil tussen warm en koel duidelijk.
Instrueren	Laat zien hoe je de figuur opbouwt door eerst een draadfiguur te schetsen. Daarna wordt de contour voorlopig opgezet. Geef de kinderen tot slot het advies stevig te arceren en te mengen. De kinderen gaan dan aan het werk door krijt te sorteren. 'Kies eerst warme of koele kleurkrijtjes. Neem dan een tekenvel op een krant en teken zachtjes een Piet in een leuke stand.'
Uitvoeringsfase	Als de kinderen gestart zijn luidt de eerste vraag natuurlijk:'Wordt het een koele of een warme?' Dan gaan de kinderen de draadfiguur tekenen. Druk ze op het hart groot te tekenen, de Piet moet het hele vel bestrijken! Het experiment is vooral gericht op variatie in de houding. Dat is de eerste hobbel die ze moeten nemen. Vraag de kinderen een houding voor te doen of aan te wijzen. Tijdens het tekenen vragen waar het hoofd komt, en waar komt dan het lijf, en waar de armen en benen? Dan vragen naar attributen van

© www.beeldendonderwijs.nl
Auteur: Jos van Onna
23-11-2007

	Pietenkleding, combinaties van warme of koele kleuren, zowel licht als donker. Om later te kunnen overschilderen met ecoline moet er stevig kleur op zitten. Moedig ze dus aan de Piet arcerend van een stevige kleurlaag te voorzien. Het overschilderen moet even goed gecoördineerd worden (om beurten). De kinderen die wachten of klaar zijn kunnen de krijtjes vast terug doen in de doosjes.
Nabeschouwings fase	Hang de Pieten die droog zijn op het prikbord of leg ze in de kring aansluitend op de grond. De kinderen staan eromheen. Vragen: Welke houdingen nemen de Pieten allemaal aan? Welke vind je echt een Pietenhouding? Zullen we de warme en de koude Pieten eens groeperen? Is er ook een tussengroep te maken (lauwe Pieten). Waar zien we echte Pietenkleding? Waar is lekker stevig gearceerd en gemengd? Waar zijn de verschillen met de achtergrond het grootst (ecoline). Na de les worden de werkstukken aan elkaar in de klas opgehangen. Dat kan alternerend of in groepen warm en koel.
Accenten of opmerkingen	In deze les kan een extensie naar drama en bewegingsonderwijs zitten Verder kan het een probleem opleveren dat Pieten zwart zijn. Als dat zo is kan Piet ook elke andere kleur krijgen, tot Smurfpieten aan toe.

© www.beeldendonderwijs.nl
Auteur: Jos van Onna
23-11-2007